

European Monitoring Centre
for Drugs and Drug Addiction

GHID ECDC ȘI OEDT

Prevenirea și controlul bolilor infecțioase în rândul consumatorilor de droguri injectabile

Rezumat

De la apariția epidemiei de HIV în rândul consumatorilor de droguri injectabile, la jumătatea anilor '80, numeroase țări europene au înregistrat progrese importante în ceea ce privește punerea în aplicare de măsuri bazate pe dovezi în scopul prevenirii și controlului bolilor infecțioase în rândul consumatorilor de droguri injectabile. În anii '90, țările din Uniunea Europeană au început să dezvolte politici comune de prevenire atât în domeniul HIV/SIDA, cât și în domeniul drogurilor și al dependenței de droguri. În ultimele două decenii, intervențiile pentru prevenire și tratament au fost extinse și sporite. Conform rapoartelor aferente anului 2009, mai mult de jumătate din populația estimată de consumatori problematici de opiacee a primit tratament de substituție, iar multe țări au instituit programe de schimb de ace și seringi și au mărit aria de acoperire a acestora. Datele din țările cu sisteme de supraveghere bine puse la punct sugerează faptul că, în ultimul deceniu, numărul de infecții noi cu HIV în rândul consumatorilor de droguri injectabile a scăzut considerabil în majoritatea țărilor din Uniunea Europeană, însă nu în toate.

În țările din vecinătatea Europei, consumul de droguri injectabile rămâne un factor major de vulnerabilitate în dobândirea bolilor cu transmitere hematogenă și a altor boli infecțioase, inclusiv HIV, hepatită B și C, tuberculoză, infecții bacteriene ale pielii și ale țesuturilor moi și infecții sistemice. Numărul estimat al consumatorilor de droguri injectabile sugerează faptul că populațiile supuse riscului acestor infecții sunt semnificative în toate țările europene. Netratate, aceste infecții au drept rezultat o povară mare asupra sistemelor de sănătate europene, suferințe semnificative ale persoanelor, precum și costuri ridicate ale tratamentelor.

S-a demonstrat că o abordare preventivă pragmatică a sănătății publice poate avea un efect puternic asupra reducerii răspândirii infecțiilor cu transmitere hematogenă și a altor infecții în rândul consumatorilor de droguri injectabile. Prevenirea este posibilă și eficientă dacă este pusă în aplicare în mod adecvat.

Șapte intervenții principale recomandate

Acest ghid comun bazat pe dovezi pregătit de ECDC și OEDT identifică bunele practici pentru prevenirea și controlul bolilor infecțioase în rândul consumatorilor de droguri injectabile.

Pe baza celor mai convingătoare date disponibile, a opiniilor experților și a bunelor practici din UE/SEE, următoarele componente ale intervențiilor principale ar trebui aplicate și, dacă este posibil, combinate pentru a se obține efectul preventiv maxim:

Componente ale intervențiilor principale

Echipamente de injectare: punerea la dispoziție și accesul legal la echipamente sterile pentru injectarea drogurilor, inclusiv aprovizionarea suficientă, gratuită, cu ace și seringi sterile ca parte a unei abordări cu multiple componente combinate, pusă în aplicare prin programe de reducere a efectelor negative, consiliere și tratament.

Vaccinare: cu vaccinuri hepatitice A și B, tetanice, gripale și, mai ales pentru persoanele diagnosticate pozitiv cu HIV, cu vaccin pneumococic.

Tratament pentru dependența de droguri: tratament de substituție pentru opiacee și alte forme eficiente de tratament pentru dependența de droguri.

Testare: testarea voluntară și în confidențialitate, cu consimțământ informat, pentru HIV, HCV (HBV pentru persoanele nevaccinate) și alte infecții, inclusiv TBC, ar trebui oferită în mod curent și asociată cu trimiterea la tratament.

Tratament pentru boli infecțioase: tratament antiviral pe baza indicațiilor clinice pentru cei care sunt infectați cu HIV, VHB sau VHC. Tratamentul antituberculos pentru cazurile de TBC activă. Tratamentul profilactic pentru TBC ar trebui avut în vedere pentru cazurile de TBC latentă. Tratamentul pentru alte boli infecțioase ar trebui oferit conform indicațiilor clinice.

Promovarea sănătății: promovarea sănătății, axată pe un comportament de injectare mai sigur; sănătatea sexuală, inclusiv utilizarea prezervativului; prevenirea, testarea și tratarea bolilor.

Furnizarea orientată a serviciilor: serviciile ar trebui combinate, organizate și furnizate în funcție de nevoile utilizatorilor și de condițiile locale; aceasta include furnizarea de servicii prin structuri fixe și de proximitate care să ofere tratament pentru dependența de droguri, reducerea efectelor negative, consiliere și testare și orientarea către servicii de asistență medicală generală și către servicii medicale de specialitate.

Obținerea sinergiei: combinarea intervențiilor principale

Studiile recente și experiențele din programele reușite de prevenire susțin valoarea adăugată a oferirii unei game de măsuri intervenționale eficiente în aceleași locuri, precum și a combinării intervențiilor în funcție de nevoile clienților pentru a obține efectul maxim în prevenirea infecțiilor.

Grupuri țintă

Ghidul are ca scop sprijinirea factorilor de decizie din Europa în planificarea unor răspunsuri adecvate ale sănătății publice, bazate pe dovezi, pragmatice și concepute rațional în scopul prevenirii și al controlului infecțiilor în rândul consumatorilor de droguri injectabile. Este destinat persoanelor care planifică programele de sănătate publică și factorilor de decizie care lucrează în domeniile bolilor infecțioase, sănătății publice generale, îngrijirii medicale a dependenței și a sănătății mentale, serviciilor sociale și controlului drogurilor, la nivel național și regional.

Ghidul se corelează și sprijină politicile existente la nivelul Uniunii Europene în domeniul controlului drogurilor și al bolilor infecțioase și urmărește să ofere o perspectivă globală a celor mai bune cunoștințe existente în domeniu, dezvoltând lucrarea precedentă pentru a include combinațiile de intervenții principale. De asemenea, se bazează pe valorile fundamentale provenite din principiile sănătății publice și ale drepturilor omului, care ar trebui să ofere orientări pentru prevenție și furnizarea serviciilor.

Ghid pentru sănătatea publică bazat pe dovezi

Rezultatele cercetărilor cu relevanță pentru ghid au fost analizate și evaluate folosind principiile medicale bazate pe dovezi adaptate cadrului sănătății publice. Pentru a redacta ghidul, au fost analizate în detaliu dovezi științifice de înalt nivel, iar rezultatele au fost combinate cu cunoștințele experților și recomandările cu privire la beneficii și efecte negative. Bunele practici, precum și preferințele utilizatorilor au contribuit la dezvoltarea intervențiilor principale sugerate în acest document.

Coordonarea la nivel național

O cerință prealabilă pentru furnizarea eficace a intervențiilor principale este reprezentată de cooperarea la nivel național și local și de coordonarea dintre sectoare. Realizarea consensului național și obiectivele respectate reciproc sunt esențiale în ceea ce privește punerea în aplicare cu succes a intervențiilor. Obiectivele ar trebui să fie convenite de actorii din toate sectoarele, în special de cei care se implică în problemele consumatorilor de droguri injectabile.

Adaptarea măsurilor la situația națională

Pentru a se asigura că intervențiile sunt în beneficiul consumatorilor de droguri injectabile și contribuie la prevenirea și controlul bolilor infecțioase, trebuie să existe o supraveghere suficientă a consumului problematic de droguri și a infecțiilor la nivel național și local. Măsurile aplicate ar trebui să fie monitorizate și evaluate continuu din punct de vedere al răspunsului, impactului, relevanței și al ariei de acoperire. Investițiile în sisteme de supraveghere corespunzătoare atât a consumului de droguri, cât și a bolilor infecțioase, sunt necesare și eficiente din punct de vedere al costurilor.

Dovezile sugerează că ariile de acoperire mai ridicate ale programelor de schimb de ace și seringi și ale tratamentelor de substituție pentru opiacee pe consumator de droguri injectabile sunt mult mai eficiente decât ariile de acoperire mai reduse. Obiectivul ar trebui să fie acela de a garanta că serviciile oferite răspund cererii și necesităților locale. Cererea nesatisfăcută pentru serviciile de schimb al acelor și seringilor sau timpii de așteptare pentru tratamentul pentru dependența de droguri indică ineficiență în prevenire.